

Vesilain mukainen lupa vedenkorkeuden nostohankkeissa

HELMI-lintuvesikunnostusverkoston koulutuspäivä 17.11.2020

Erja Tasanko, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Yleistä

- Lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelmissa on voitu todeta tarvittavana toimenpiteenä muun muassa alivedenkorkeuksien nosto ja avovesialueen lisääminen.
- Jotta alivedenkorkeuksien nostolla olisi tavoiteltuja vaikutuksia, noston tulee olla riittävä, jolloin alivedenkorkeuksien nostaminen saa aikaan sen, että myös keskivedenkorkeus nousee pysyvästi. Tällöin mennään vesilain (587/2011) 6 luvun mukaiseen hanketyyppiin: Keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen.
- Keskivedenkorkeuden nostamishankkeissa sovelletaan vesilain 3 luvun yleisten luvanmyöntämisedellytysten lisäksi 6 luvun luvan myöntämisedellytyksiä ja erityisiä edellytyksiä. Käyttöoikeuksien myöntämisessä sovelletaan 2 luvun yleisiä käyttöoikeussäännöksiä (muutos 8.9.2017/611 voimaan 1.1.2018).

Luvan myöntämisen yleiset edellytykset

VL (587/2011) 3 luku 4 §:

- ns. intressivertailun perusteella päädytään siihen, että hankkeesta saatava hyöty on huomattava verrattuna hankkeesta aiheutuviin menetyksiin
- otetaan huomioon sekä yksityinen ja yleinen etu että vastaavat menetykset
- Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, mikäli
 - hanke vaarantaa yleistä terveyden tilaa tai turvallisuutta
 - hanke aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa
 - hanke suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.
- Hakijalla on oltava oikeus hankkeen edellyttämiin alueisiin (omistus / hallinta pysyvällä käyttöoikeudella / luotettava selvitys / käyttöoikeus myönnetään vesilain 2 luvun mukaan).
- Keskivedenkorkeuden nostohankkeissa: vesialueeksi muuttuva maa-alue sekä pohjapadon ja mahdollisen padolle tarvittavan kulkureitin alle jäävä alue.

Luvanhakija (VL 6 luku 3 §)

- Lupaa keskivedenkorkeuden nostamiseen voi hakea:
- 1) hankkeesta yksityistä hyötyä saavan kiinteistön omistaja;
- 2) hyödynsaajien tämän lain nojalla muodostama yhteisö;
- 3) yhteisen vesialueen osakas tai osakaskunta;
- 4) asianomainen valtion viranomainen; tai
- 5) kunta.

Keskivedenkorkeuden nostamisen eli 6 luvun luvan myöntämisedellytykset

- Jos hankkeen tarkoituksena on järven tai lammen keskivedenkorkeuden nostaminen, luvan myöntämisen edellytyksenä on, että vähintään kolmea neljännestä veden alle jäävän maa-alueen omistajat ovat antaneet kirjallisesti suostumuksensa nostamiseen. Lupa voidaan myöntää myös, jos luvanhakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella enempää kuin puolta veden alle jäävästä alueesta.
- Alueen omistajien suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos keskivedenkorkeuden muuttaminen on yleisen tarpeen tai muun yleiseltä kannalta tärkeän tarkoituksen, kuten yhdyskunnan vedenhankinnan, tulvasuojelun, vesistön virkistyskäytön tai luonnonsuojelun vaatima.

Keskivedenkorkeuden nostamisen erityiset edellytykset

- Ellei kyse ole yleisen tarpeen vaatimasta hankkeesta, lupaa ei saa myöntää sellaiselle keskivedenkorkeuden nostamista tarkoittavalle hankkeelle, josta aiheutuu:
 - 1) sellaista rantakiinteistön käyttömahdollisuuksien olennaista huonontumista, joka aiheuttaa kohtuutonta haittaa tai vahinkoa alueen omistajalle tai haltijalle eikä tämä ole hankkeeseen suostunut; tai
 - 2) erityisen luonnonsuojeluarvon huomattavaa heikentymistä.

Käyttöoikeus toisen alueeseen (VL 13 §)

- Käyttöoikeus rakennelmaa sekä sen kunnossapitoa varten ja uuden vesialueen pohjaksi voidaan myöntää, jos
 - luvan myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät JA
 - hakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella vähintään puolta tarvittavasti alueesta (jos yhteinen alue: käyttöoikeusalue ei saa olla sanottavasti suurempi kuin hakijan osuus yhteisestä alueesta).
- Käyttöoikeutta ei kuitenkaan voi myöntää, jos oikeus kohdistuu
 - vähäistä laajempaan alueeseen ja siitä aiheutuu huomattavaa haittaa alueen omistajan mahdollisuudelle käyttää oikeuden kohteena olevaa aluetta hyväkseen TAI
 - laajuudeltaan vähäiselle alueelle estäen alueen omistajaa käyttämästä oikeuden kohteena olevaa aluetta hyväkseen ja tästä aiheutuu huomattavaa haittaa alueen omistajan muun alueen tai omaisuuden käyttämiselle.

Yleisen tarpeen edellyttämät hankkeet (VL 13 a §)

Hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseksi, jos luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät ja hanketta voidaan pitää yleisen tarpeen vaatimana. Tällainen tarve voi liittyä:

- 1) energia- tai vesihuollon, tietoliikenteen tai kulkuyhteyksien turvaamiseen;
- 2) yleisen virkistyskäytön tai **luonnonsuojelun edistämiseen**;
- 3) sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin varautumiseen tai valuma-alueen vesitalouden hallintaan; taikka
- 4) muuhun 1–3 kohdassa tarkoitettua vastaavaan **merkittävään yleiseen etuun**.

Lupahakemuksessa tulee olla muun muassa...

- Yleiskuvaus hankealueesta mm.
 - vedenlaatu, vesistön ekologinen ja kemiallinen tila
 - vedenkorkeudet, virtaamat, syvyydet
 - vesikasvillisuus, vesieliöstö
 - vesistön ja ranta-alueiden käyttö
 - olemassa olevat rakenteet (esim. tiet)
 - vesienhoitosuunnitelma (merenhoitosuunnitelma, tulvariskien hallintasuunnitelma)
 - muinaismuistot, kulttuuriperintö, maisema-alueet ...
- Luontoarvot, luonnonsuojelu- ja Natura-alueet
- Kaavoitus
- Haetut toimenpiteet ja rakenteet piirustuksineen, padon mitoitus laskelmineen
- Tarkkailuohjelma, hankkeen aikataulu, töiden kesto
- Mahdolliset sopimukset ja suostumukset
- Yhteenveto

Lupahakemuksen sisältö jatkuu

- Onko alueella ollut esimerkiksi vanha järvenlaskuyhtiö/perkausyhtiö tai vastaava? Jos on, onko vanhaa lupaa? Onko yhtiö edelleen toiminnassa? Yhtiön kanta hankkeeseen?
- Muut lainvoimaiset luvat (mahdolliset valitustuomioistuinten päätökset)
- Asianosaistiedot kuulemista varten

Hankkeen vaikutukset edellä mainittuihin tekijöihin:

- vedenlaatuun, vesistön tilaan, vesienhoidon suunnitteluun
- luontoarvoihin
- vedenkorkeuksiin ja virtaamiin (selvitys laskelmineen, NW, MNW, MW, MHW ja HW, NQ, MNQ, MQ, MHQ ja HQ), syvyyksiin
- muihin rakenteisiin esimerkiksi teihin
- vesistön muuhun käyttöön
- kaavoitukseen
- jne.

... jatkuu

Hankkeen vaikutukset jatkuu:

- veden alle jäävä maa-alue (pinta-ala, kiinteistöjen omistajatiedot ja/tai osakaskunnat, jotka hallinnoivat, järjestäytyneitä vai järjestäytymättömiä?)
- hyödyt ja haitat (veden alle + vettäminen) kiinteistökohtaisesti, yleinen hyöty (ja menetys)
- mahdollinen korvausesitys ja sen perusteet

- Mikäli hakija katsoo, että kyseessä on yleisen tarpeen hanke, on se perusteltava.

- Mahdollisesti tarvittavat käyttöoikeusalueet pinta-aloineen

Hakemusmenettely

- Hakemus tulee vireille, kokoonpano
- Alkutarkastus
- Mahdollinen täydennyspyyntö, hakija täydentää
- (Tarvittaessa uusi täydennyspyyntö ja täydennys)
- Kun kaikki tarvittavat asiakirjat on saatu, hakemus kuulutetaan (yleensä 30 pv)
- ja pyydetään tarvittavat lausunnot
- Kuulemispalaute (muistutukset ja mielipiteet) ja lausunnot hakijalle selitykselle
- (Tarvittaessa lisätäydennyspyyntö/hakijan kannanotto)
- Päätösharkinta, valmis päätös ja päätöskuuleminen
- Valitusmahdollisuus Vaasan hallinto-oikeuteen
- Mahdollisesti valituslupa korkeimpaan hallinto-oikeuteen

- eLUPA-järjestelmä, Vesi- ja ympäristölupien tietopalvelu

Esimerkkipäätös: 143/2019

Aluehallintovirasto myöntää Niemenjärven vesioikeudelliselle yhteisölle luvan Niemenjärven keskivedenkorkeuden nostamiseen rakentamalla pohjapato järven laskuojaan Naarajärvenojaan hakemuksen mukaisesti kiinteistölle XX Luumäen kunnassa.

Vesilain (587/2011) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu keskivedenkorkeuden mukainen vesialueen raja maata vastaan tulee hankkeen toteuttamisen ja pohjapadon rakentamisen jälkeen olemaan Niemenjärvellä $N_{60}+67,96$ m.

Aluehallintovirasto myöntää Niemenjärven vesioikeudelliselle yhteisölle pysyvän käyttöoikeuden keskivedenkorkeuden nousun seurauksena vesialueeksi muuttuvaan noin 2 500 m²:n suuruiseen maa-alueeseen kiinteistöstä YY sekä noin 2 050 m²:n suuruiseen maa-alueeseen kiinteistöstä ZZ.

Aluehallintovirasto määrää Niemenjärven vesioikeudellisen yhteisön korvaamaan maa-alueiden vettymisestä aiheutuvat edunmenetykset lupamääräyksessä 6. Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu muuta vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Lupamaksu

- Lupamaksu hakemuksen vireilletulovuoden maksuasetuksen mukaan
- Vuodet 2019 ja 2020:
- Keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen (6 luku)
 - Vesialue yli 4 km² (35–45 htp) 19 100 euroa
 - Vesialue 1–4 km² (25–35 htp) 14 320 euroa
 - Vesialue 0,1–1 km² (15–25 htp) 9 550 euroa
 - Vesialue alle 0,1 km² (10–15 htp) 5 970 euroa
- + 35 % TAI -35 %